

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

 P. n. naročnike in deležnike tisk. društva,
ki še naročnino ali deležnino za tekoče
leto dolžujejo, prosimo, naj nam blago-
voljno dotični znesek kakor hitro je mo-
goče, pošljejo.

Opravištvu.

Še enkrat o prenatrdbi srenjskega reda.

Dobro vredjene srenje so najkrepkejša pod-
loga redu in sreči v deželi in v državi. Slabo
vredjene srenje so pa kakor razdrti jéz, ki vode
več držati ne more; če ni reda in pravega strahu
v srenji, se razlije kakor povodinj razbrzdanost
in javna nevarnost povsod. Taka je žalibog kakih
20 let sem, odkar so namreč liberalni gospodje,
ki kmetske razmere vse premalo poznajo, srenjam
postave dajati začeli. Če je pa kedaj resnica bila,
da teorije ljudstva osrečiti ne morejo, se je
to posebno pri nesrečnih, teoretiških poskušnjah
dosedanjih srenjskih redov prav debelo pokazalo.
Srenje niso velikim poslom kos, ktere so
jim naložili; vsa uprava je neukretna, pretrda,
predraga; nasproti pa javna nevarnost
tako narašča, da je groza — to zdaj vsi pametni,
praktični ljudje spoznajo, v tem splošnem spoznanju
se pa izreka obsodba sedanje srenjske postave
in živa potreba modre prenatrdbe!

V veselje in tolažbo slovenskim srenjam da-
nas povemo, da bode boljše, in da se imajo
za to edino le zahvaliti prebrisani glavi in bla-
gemu srcu našega poslanca, gospoda Hermana,
ki je tako dolgo v besedi in po svojih tehtnih
spisih delal, da je stvar na ono pot napeljal, po
kateri pridemo počasi k pravemu redu v srenj-
skih zadevah. Kakor namreč iz zanesljivega vira
čujemo, je odbor prenatrdbe srenjskega reda po
Hermanovih mislih rešil ter hoče majhen do-
stavek (novelo) k srenjski postavi in pa resolucijo
v Hermanovem smislu dež. zboru predložiti.

Veliko je k temu srečnemu vspehu pripomogel
Hermanov spis v „Gr. Volksbl.“ od 20. sept.

Gledé na veliko važnost te stvari posnamemo ob
kratkem omenjeni spis, ki je bil odgovor nekemu
graškemu gospodu, ki je v „Tagesp.“ posnel pred-
loge deželnega odbora zastran prenatrdbe srenj-
skega reda ter vnovič pokazal, da liberalni go-
spodje pravega v tej reči pogoditi ne morejo,
ker kmetskih razmer in potreb ne poznajo. Nem-
ški „huber“ spozna sicer, da je v srenjah, posebno
kar zadeva krajno policijo in zadeve ubožih,
vse razdevano, ne vidi pa temu pravih uzrokov,
ko pravi, da tudi pred sedanjo srenjsko postavo
od l. 1864 ni veliko boljše bilo, da so napake le
v kmetskih, ne pa v mestnih in tržanskih sre-
njah, da torej postava od 2. maja 1864 teh
napak ne more kriva biti.

Uzrok, da kmetske srenje svoje dolžnosti
tako slabo izvršujejo, je po „huberjevih“ mislih od
ene strani ta, da postava od srenjskih organov
preveč tirja, ako hoče, da bi naj tisoče postav,
predpisov in naredeb poznali. In ko bi jih tudi
poznali in umeli, jim menjka časa in pripomočkov,
vse to izpeljati. Iz druge strani vidi naš „huber“
uzrok maozih napak v tem, da tiči v kmetskem
stanu bolj kakor v katerem koli drugem mrzkost
(Unlust), česar opraviti. — Kakošno nasprotje je
to! Od ene strani pripoznava, da srenje svojim
poslom niso kos, od druge strau jim pa očita,
da so — vnemarne! Ni se toraj čuditi, da so tudi
od njega nasvetovani pripomočki prav ričet! Od
ene strani hoče, da se kmetskim srenjam ka-
zenska pravica, izvrševanje poselskega reda
(Dienstbotenordnung) in pravica stavbinih dovolitev
vzame in okr. zastopom da; od druge strani pa
zahteva, da se političnim oblastnijam pra-
vica odstopi, vnemarne srenje siliti k izvrševanju
njih dolžnosti. Sicer pa že tudi „huber“ spozna,
da bi „glavne srenje“ za nič bile, da tudi posilno
zloženje srenj policije ne bi na trdnjše noge
spravilo. —

Čujte, kako da je zmedeni glavi g. Herman
posvetil. Če je od nekaj že tako — piše H. —,

ter nas ovira neogibna človeška slabost, in če srenjska postava napak celó nič kriva ni, čemu potem nasvetovane reforme, čemu vsi predlogi, da se srenjska postava prenaredi? — Sicer pa ni res, da je že od nekdaj taka bila. Resnica je le, da je pred letom 1850 javna varnost veliko boljša bila, da so pravde redke, srenjske in okr. doklade majhne, ceste dobre in ubogi primerno preskrbljeni bili, in da je ljudstvo še nekaj v žepu imelo; da je pa vse to naenkrat drugače postalo, ko so se l. 1850 gospôške iz sred ljudstva postavile, ter se je s srenjsko postavo l. 1864, z okrajnimi zastopi l. 1866 in slednjič z novo organizacijo leta 1868 vse pokazilo. Do l. 1850 bila je krajna policija v rokah okrajne gosposke, ki je poleg svojih političnih in sodnijskih opravil tudi policijo brez posebnih stroškov in skrbi s pomočjo krepko podpiranih srenj vspešno zvrševala.

Srenjam tačas ni bilo treba pisarjev in služabnikov, ne kajh in ne plačanih županov, tudi ne znanja „tisočerih ukazov in predpisov“. Vse to in še mnogo drugega dobile so še le z novo srenjsko postavo v zahvalo za to, da so proti svoji volji avtonomne (samoupravne) postale, t. j. krajno policijo na svoje stroške prevzele.

Pisatelj hoče srenje posilni oblasti političnih gospôsk podvreči. V obče sicer bi ne ugovarjali, če bi pol. gospôške bolj na srenje gledale; vendar pa ne vidimo v tem prave pomoči, kajti nadziranje in posilovanje ne bo srenj bolj zmožnih napravilo, iz druge strani pa političnim oblastnjam ne manj dela prizadalo, kakor če bi naravnoč same vse to opravljale, kar pri srenjah nadzirujejo.

Vrh vsega drugega, kar se je srenjskim močem naložilo, se je tudi v ubožne zadeve dvalizem zanesel ter vpilnil razpor med farnimi ubožnicami in srenjami (kakor že prej med cerkvijo in šolo), po vpeljanem obdačenju za ubožne namene se je pa zadela vir prostovoljnim darovom. Če še pomislimo, da se brez konca in kraja nad kmetskim stanom brez ozira na njegove želje in potrebe sklepa, je pač neopravičeno, da pisatelj srenjam „pomanjkljivo preskrbljevanje ubožnih in kmetskemu stanu vnemarnost“ očita.

Da bi — po mislih pisateljevih — v mestnih in tržanskih srenjah vse tako v redu bilo, nismo dozda vedli; dozdanje skušnje učijo, da je tudi tukaj marsikaj pomanjkljivega. Res, da te srenje ložje in bolj zanesljivo uradujejo, ker so manjše ter se lahko pregledujejo, nekatere tudi lahko v postavi zvedenih ljudi v službo vzamejo; toda, kar zadeva „pravilno poslovanje in znanost tisočerih ukazov in predpisov“, je v purgarskih glavah ravno tista temota kakor v kmetskih, ter se premnogi predpisi in posebno še kazenske pravice v purgarskih srenjah večidel prav tako malo zvršujejo kakor v kmetskih. (Konec prih.)

Gospodarske stvari.

0 poljskem kolobaru ali vrstenju poljskih sadežev.

III.

1. Norfolško vrstenje poljskih sadežev ali angleški četveropoljski kolobar.

1. Repa, gnojena, 2. ječmen z deteljo, 3. detelja, 4. pšenica.

Ta kolobar se je v drugi polovici prejšnjega stoletja na Angleškem kot imeniten napredek vpeljal in služil je mnogovrstno za vzgled in koren, iz katerega so druge oblike vrstitve sadežev poglne. Pa tudi na Angleškem ga ni v ti čisti podobi najti, kar se tudi lahko ume. Detelja na istem prostoru se ne sme vsakih štirih let povračati, sicer bi zemljo preveč izmolzla in zemljišče bi za deteljo onemoglo. Drugič pa bi se tudi repa na štrtem delu vseh njiv pridelana težko vsa s koristijo pokrmiti dala, dasi ravno na Angleškem repno krmo zeló v navadi in čisljih imajo, kar je tam toliko lahkejšje, kolikor več si Angleži postranske klaje, kakor prge, (oljnatih preš) v zravnjanje krminih snovi iz vseh vrst oljnatih rastlin kupoma od vseh strani zemlje po ceni vodni poti dovažajo, da tako ogromni potrebi mesa zadostijo. Ali vrstitev poljskih sadežev ni železno kopito, po katerem bi se morale, kakor pri natriletnem obdelovanju zemlje, raznovrstne razmere gospodarstvene ravnati, ampak treba je, raznovrstnim okolščinam udati se in raznim potrebam zadostiti, kakoršnih razmere nanesejo. Vsak kmetovalec, ki si hoče vrstivno gospodarstvo vpeljati, mora si vrsto poljskih sadežev sam ustanoviti.

Naj nam nekoliko vzgledov bitstvo vrstitve poljskih sadežev bolj pojasni.

II.

1. Repa, gnojena, 2. jarina z deteljo, 3. detelja, 4. zimska pšenica, 5. stročji sadeži, gnojeni, 6. zimska rž.

III.

1. Praba ali zelena grašična zmes, gnojena, 2. ogoršica, 3. zimska rž z deteljo, 4. detelja, 5. zimska pšenica, 6. repa, gnojena, 7. jarina.

IV.

1. krompir, gnojen, 2. jarina z deteljno in travno zmesijo, 3. detelja in trava, 4. detelja in trava, 5. zimska rž, 6. zelena klaja (grahornica itd.), pognojena, 7. zimska rž.

V.

1. $\frac{1}{2}$ repa, $\frac{1}{2}$ krompir in lan gnojen, 2. $\frac{1}{2}$ jarina (za repo), $\frac{1}{2}$ zimska rž, (za krompirjem in lanom) v celi oddelek pa deteljna in travna zmes, 3. detelja in trava, 4. detelja in trava, 5. $\frac{1}{2}$ zimska ogoršica, $\frac{1}{2}$ zimska pšenica, pognojena, 6. $\frac{1}{2}$ zimska pšenica, $\frac{1}{2}$ jarina, 7. $\frac{1}{2}$ stročji sadeži, $\frac{1}{2}$ zelena klaja (grahorična zmes itd.), gnojena, 8. zimska rž.